

ה. ריאה שהעלתה צמחים (ואין שם סירכא) – שמואל הכשיר, וכן הורה ר' יהודה בר"ש בשם ר' אבהו בר"ש. ויש שחככו בדבר, משום דברי רב מתנה, שמלאה מוגלה – טרפה. וכן ר' יוחנן לא אמר בה לא התר ולא איסור. וסיפרו שרב נחמן בעברו בשוק, לא מחה ביד המוכרים, אפילו בצמחים גדולים (ומוגלתיים, וכדלהלן נה: וברש"י). וכן ר' אמי ור' אסי לא מחו אפילו בצמחים גדולים ביותר (ר"ן) שכבר נתקשו. (להלכה כשר. ר"ף)

כליה שהעלתה צמחים; מלאים מוגלה – טרפה. מים זכים (צלולים ואינם סרוחים. נה) – כשרה. (ודין הריאה במים שאינם זכים – מחלוקת הראשונים. ערמב"ם (שחיטה ז), ובראשונים להלן נה; שו"ת מהרי"ק לו).

ו. מחט שנמצאת בריאה ובדקונה שאינה נקובה מבחוץ, שאין הרוח יוצאה ממנה – ר' יוחנן ור' אלעזר ור' חנינא, וכן דעת ר' אמי, הכשירו (שיש לתלות שהמחט נכנסה דרך הקנה). רבי שמעון בן לקיש ור' מני בר פטיש ור' שמעון בן אליקים הטריפו. (מחשש נקב בדיקין ובקרום הריאה. והלכה שכשר. רש"י, ר"ף). ואולם אם אין הריאה בשלמותה לפנינו, אף לדעת המכשיר – אסור, שמא היא נקובה בחלקה האחר. נמצאת המחט בסמפון הגדול – אף החכמים שהטריפו לעיל, כאן לא הורו בה איסור, שיותר יש לתלות שנכנסה המחט בקנה. (ולדעת המכשירים, אף בדיקה אינה צריכה. ר"ן). (אין חילוק בכיוון המחט, אם חודדה כלפי הסמפונות או כנגדן. עפ"י תוס').

ז. ניקבו הסמפונות; אם בין סמפון אחד לחברו – טרפה, (שהדופן קשה היא ואינו סותם הנקב), אבל ניקב לאחר מקום הפיצול, לבשר הריאה – כשרה, (לפי שהבשר רך ונכנס לנקב ומגן עליו). (אין חילוק בין סמפון הגדול לשאר סמפונות לענין נקב. שו"ת מהרי"ק לו. ע"ע רמב"ם – שחיטה ז, ג ובנו"כ; שו"ת הריב"ש קפט; תשב"ץ ח"ב קמח).

ח. 'הדורא דכנתא' שנקבו אחד כלפי חברו ולא ניקב החיצון שבהם – כשרה, שחברו מגן עליו.

ט. מחט שנמצאת בכבד – סבר מר בר רב יוסף להטריפה, ואולם רב אשי הסיק שאם הצד העבה של המחט (בעובי שאין בו יכולת לנקב) בולט מן הכבד החוצה, והצד החד בתוך הכבד – ודאי המחט ניקבה את הדיקין ונתחבה לכבד, וטרפה. אבל להפך – אין חוששים לכך, אלא שנכנסה לכבד דרך הסמפונות, והלא הכבד עצמו אינו נפסל בנקב. (כתבו התוס', שהוא הדין כאשר המחט כולה תחובה בכבד, יש חילוק אם הצד העבה כלפי הסמפונות או כנגדן. ויש מי שכתב, דוקא באופן זה חילקו בגמרא, אבל אם חוד המחט בולט החוצה, חוששים שמא ניקב אברים אחרים, הגם שנכנס דרך הקנה. דעה זו מובאת בר"ן). נמצאת בסמפון הגדול שבכבד – נחלקו החכמים, והסיק רבינא להכשיר. (והורה לחייב את החכמים שהטריפוה והאכילוה לכלבים). (מהרמב"ם משמע שסמפונות הכבד שניקבו – טרפה, ושאר ראשונים חולקים).

דף מט

- פג. האם הבהמה או החיה נטרפת במקרים דלהלן? –
א. גרעין של תמרה או של זית נמצא במרה.
ב. נמצא נקב בריאה לאחר משמוש יד הטבח.

ג. תולעת הנמצאת יוצאת מן הריאה, וניקבה.

ד. דקין שנוקבו, והחלב מכסה את הנקב.

ה. ניקבה החלחולת וחלב מכסה את הנקב.

ו. נקב בריאה או בלב, וטרפש הלב מכסה את הנקב.

א. גרעין של תמרה הנמצא במרה – יש לתלות שנדחף דרך סמפונות הכבד, ואין חוששים שניקב את הוושט או את הכרס והדקין, וכשרה.

אבל גרעין של זית – חוששים שמא ניקב, וטרפה. (לרש"י, רק לאותן שיטות המטריפות במחט שנמצאת. והתו' כתבו שאפילו המכשירים שם, אוסרים כאן, מתוך שהגרעין גס, אינו דומה למחט, כי יותר סביר להניח שניקב מאשר לומר שחדר דרך הסמפונות. והר"ן כתב שאפילו במחט, אם נמצא במרה יש לחוש שניקבה המרה, מתוך שעור המרה דק).

ב. נחלקו אמוראים על נקב בריאה, אם יש לתלותו במשמוש יד הטבח (אם ע"י צפורנו כשדחק ידו במיצר החזה, או בסכין, או ע"י תלישה חזקה. עפ"י רש"י). והסיקו הלכה לתלות בטבח, וכשרה.

ג. נחלקו חכמים בתולעת היוצאת מן הריאה, האם חוששים שמא פרשה מחיים וניקבה, או רק לאחר שחיטה, והסיקו להלכה להכשיר.

ד. דקין שנוקבו, והחלב מחפה את הנקב – במקום שיש חלב טהור (מן הכנתא) – הרי הוא סותם את הנקב, שהוא מהודק לדקין. ואולם החלב הטמא (בתחילת הדקין, סמוך לקיבה) – אמר רב: אינו סותם. ורב ששת אמר: אחד זה ואחד זה סותם. וכך גם הורה רבא, ואולם רב פפא נחלק. (ואף רבא חזר בו. וכן הלכה – שחלב טמא אינו סותם. תוס').

אין חילוק בין בהמה לחיה, ואעפ"י שהחיה – חלבה מותר. (וכן החלב שע"ג הכליות ושע"ג הקרב, גם בחיה אינו סותם את הנקב. ואולם חלב טהור שאין כנגדו בבהמה, כגון השומן שמעל הקורקבן בעוף – הורה ר"י להתיר. תוס').

יוצא מן הכלל האמור הוא החלב שבקבה במקום ה'יתר' (– הפנימי), שאע"פ שבני בבל נוהגים בו איסור, הרי הוא סותם – כדברי רב נחמן ללשנא קמא).

ה-ו. החלב הסמוך לחולחולת, וכן טרפש הלב – אינם מהווים סתימה לנקב, וטרפה.

(נחלקו ראשונים האם חלב טהור סותם נקבים שבאבר אחר, או רק את האבר שדבוק בו. ערש"י תוס', רמב"ם וחדושי הר"ן).

דפים מט – נ

פד. א. החלבים שבבהמה, שעל גבי הדקין ושע"ג הקבה – האם הם מותרים או אסורים באכילה?

ב. באלו משקים אין לחוש משום 'גילוי'?

א. החלב שע"ג הדקין נתרבה לאיסור (מהכתוב בקרבנות: ואת כל החלב אשר על הקרב). ודוקא זה שבראש המעי הסמוך לקיבה (כשיעור אמה. ויש מן הגאונים שפרשו ראש המעי שבצד השני. וכתבו הפוסקים שירא שמים יצא ידי שניהם). אבל החלב שבהמשך הדקין המלופפין ('כנתא דהדרא') – מותר.

יש אומרים שלדעת הברייתא הראשונה, לר' ישמעאל לא נאסר חלב שע"ג הדקין, כמדויק מלשון רש"י.
חלב שע"ג הקבה – לר' עקיבא, וכן אמר ר' ישמעאל בשם אבותיו – מותר, (שלא נתרבה אלא חלב הדומה לחלב שעל הקרב, שהוא תותב, כלומר פרוש ויושב ואינו מהודק). וכן נהגו בו הכהנים (הרגילים באכילת הקבה, וה"ה ישראלים. תוס' התר. ור' ישמעאל אסר.
ונחלקו בני בכל ובני א"י בדיון חלב הקבה; י"א שנחלקו בחלב שמבפנים, במקום ה'יתר', (ומסירים מעט ממנו מלמעלה, מפני חלב הקרב השוכב עליו, וכל השאר נאכל), אבל זה שמבחוץ, במקום ה'קשת' – אסור לפי כולם, ואפילו רבי עקיבא לא התיר בזה, שהוא בכלל 'תותב'. וי"א שנחלקו בזה שמבחוץ, אם נידון כתותב אם לאו (לפי שהוא מחובר באמצע), אבל זה שמבפנים – מותר, כרע"ק. (וכתב רש"י שלהלכה יש לנקוט כלשנא-קמא ולחומרא. וכ"כ הרא"ש, ש'כל מנהגינו כבניי בכל'. ואילו הרי"ף הרמב"ם, הרמב"ן והר"ן פסקו שהחלב שעל ה'יתר מותר.
החולק ממקום שנהגו אסור למקום שנהגו התר, כיצד עליו לנהוג – ע' בפסחים נא).

ב. לחכמים, אין לחוש משום גילוי אלא בשלשה משקים: יין מים וחלב. לר' שמעון יש משום גילוי גם בציר בחומץ בשמן בדבש ובמוריים. (שאר משקים – מותרים לכו"ע. עפ"י תוס'). נחלקו רבא ורב פפא האם יש לחוש לדברי ר' שמעון. ואמרו עוד שבציר, כמה אמוראים נהגו בו היתר. מאידך בדבש, דעת ר"ש בר"א כרבי שמעון, לאסור. (וכתב הר"ן שכן קיימא לן להלכה, שהדבש אסור כיון מים וחלב, ושאר משקים מותרים).
ע"ע בע"ז ל-לא.

דף נ

- פ. א. בני מעיים שניקבו וליחה שבמעיים סותמת את הנקב – האם הבהמה כשרה או טרפה?
ב. האם מסתמכים על השוואת הנקבים באברים השונים, לקבוע שהנקב נעשה לאחר השחיטה?
ג. חלחולת שניקבה – מה דינה?
ד. איזוהי כרס הפנימית שניקובה מטריף?
ה. איזוהי כרס החיצונית ומה דינה לענין טרפות?

א. רשב"ג אומר: בני מעיים שניקבו והליחה (הדבוקה במעיים) סותמתם – כשרה. והסיקו שאין הלכה כרשב"ג בטרפה.

ב. מקיפים בבני מעיים (רב שימי בר חייא) – כלומר, מנקבים נקב נוסף ומסמיכים אותו לקיים, אם מראה שתי הרקמות וזה, בידוע שלאחר השחיטה ניקב. ואם משמשו בו הרבה ידים בינתיים, ממשמשים גם בנקב הנוסף, וכך מדמים. (כן עשה רב משרשיא בנו של רבא).
וכן מקיפים נקב שבריא (ר' יוחנן ור' אלעזר). רבא אמר: דוקא באותה ערוגה (=דופן). אך הסיקו להלכה אפילו מערוגה לערוגה אחרת, אבל לא מגסה לדקה ולהפך. (ר"ח, רי"ף רמב"ם ורשב"א פרוש מבהמה דקה לבהמה גסה, אבל שתיהן גסות או דקות – מקיפים. ולרש"י נראה שאין מקיפים מבהמה לבהמה אלא גסה היינו אומה ודקה – אונא. וכ"פ רבנו גרשום).
מקיפים בקנה (אביי ורבא). רב פפא אמר: דוקא באותה חוליה. והסיקו הלכתא אפילו מחוליה לחוליה ומבר-חוליה (= מקום דק שבו מתחברים ראשי הטבעות) לבר חוליה, אבל לא מחולה לב"ח ולהפך.